

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepnapokat követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Határozott használatú garmond sor vagy annál tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stabenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein és Vogler hirdetés közz. irodája. (Weiss. Már hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 5. sz.)

Nyitási díjak

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szék: Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DINAZTATNAK. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Romániai állapotok.

Bukurest, 1878. márt. 10.

A Romániában levő török foglyok ügyében a fehérpárt közlönye a Pressa eként nyilatkozik: „Ajánljuk kormányunknak, hogy rögtön kössön szerződést a török kormánnyal a hadifoglyok kölcsönös kicserélése érdekében.

Mintán a béke már megkötötte, nincsen semmi ok ilyen sok török katonát a román állam költségén tovább is itt tartani. Ily módon megszabadulnánk azon kiadásoktól, melyeket a hadifoglyok tartására kell fordítanunk. Igaz, hogy Breliann oda nyilatkozott a senatusban, hogy ő egyenesen fog békét kötni Törökországgal, hogy ez a direkt béke még maig sincsen megkötve, de hát mikor lesz már valahára megkötve?

Ez alkalommal kérdjük kormányunktól: hol vannak a győzelmi jelek, melyeket az ellenségtől elvettünk? Hol vannak a puskák, hol az ágyuk, melyeket a töröktől elvettünk. Vajjon, ha szövetségesei valánk az oroszoknak, nem kellett volna aránylagosan megosztani velők a trofeumokon, melyeket közösen foglaltunk el az ellenségtől? Tényleg van három ágyunk: kettő az akadémia kertjénél s egy a fejedelmi palota előtt, melyeket a töröktől elvettünk, de hát csak ennyit fogunk-e kapni? Szomorú kiállítás.”

Ugyane lapnak írják Tirgovistról: „Mit tesznek a szerencsétlen török foglyokkal, kiket jobb lett volna leoldosni Plevna alatt, mint oda lökni a gondozatlanság és halál aratása zsákmányul, mi miatt egész városunk az inflá ragályának van kitéve, elkezdődött már a halandóság. Mióta ide hozták őket, minden nap elhal legkevesebb négy, és senki se látogatja meg őket. Allah Aman-t nem hallják Breliann és társai. A város közelébe temetik őket minden ellenzés nélkül annyira, hogy ha nagy hó nem lett volna, a korból kutyák a hulla darabokat szájkukban a városba hozták volna. Feltele embertelen tett volt ez is. Egy török hullát mezteleare vetkőztetve vittek lapos hordágyon az utcákon a monasztir Dealuiba. Hazám becsülete miatt irtozom leírni ezen szerencsétlen foglyok állapotát, kiket mindennap legalább is huszat szekereken hordanak a zárdából a városba. Jobb lenne ha elbocsátának vagy kiirtának őket. A román sebesültek hasonló siralmas állapotát is leírva leve-

lező, így kiált fel: „Jaj ezen országnak. jaj ezen szegény megyének, a melyek oly siralmas állapotra jutottak!”

Azonban nemcsak a török hadifoglyoknak és román sebesülteknek van ilyen siralmas helyzetük, maga egész Románia egy nagy kórház, melyben mindenki jágat a keserű csalódás miatt. Bessarabia elvesztése, mely egy látszik kikerülhetlen, kétségbeesztő helyzetbe ejtette az egész Romániát. Ma ép azt teszik a román városok, mit a magyarhoni városok tettek a török győzelmek idejében, t. i. népgyűléseket tartanak és szünetnélkül tiltakoznak Bessarabiáért. Maga a senatus is kített magáért; lekitűnőbb szónokai Gyika Döme herczeg, Jeparánu Koszta és Boereszku Vazul szóltak szemben a kormánnyal Bessarabiáért órákig tartó szónoklatokban, súlyos vádakat mondtak a kormánynak szemébe a hallgatóság tapsai közepette. E szónokok szerint Breliann már Livadiában, Cogelniceanu már Plojesten tudták, hogy Goresakoff vizsgálja akarja venni Bessarabiát és mégis eltitkolták a nemzet előtt. Kiténő alkalma lett volna a török kormánynak biztosítani a haza épségét, midőn felszólított, hogy a román hadsereg Plevna alá siessen.

A fejérek már akkor figyelmeztették a miniszteriumot, hogy vigyázzon magára és az országra, ragadja meg a kedvező alkalmat, kössön új szerződést az oroszokkal a haza épségének biztosítására. A kormány lapjai akkor gunynyal feleltek a kérésre. Azt felelték, hogy nem kell nekik a hatalmas csztól cheresia, zálogu, meg amánét. Ez a három szó történelmi nevezetességre vergődött Románia kronikájában. Ma mindennap ezeket ismétlik a kormánynak és a kormánnyal azzal vigasztalja magát és a közönséget, hogy a berlini congressus majd kiteszi az orosz csár szűrtét Bessarabiából, de ennek nem sok hitelt ad a közönség, annyival kevésbé a senatorok. Jeparánu Koszta senator meg is támatta Cogalnicsánó külügyért a senatusban, hogy míg a nemzetnek ezt monda: non possumus, addig kéz alatt már méreti Dobrudzsát, készul annak átvételére. Képzeltetni, hogy mennyire sarokba szorult Cogalnicsánó, midőn ezekre válaszulnia kellett... Hanem még inkább sarokba szorította Cogalnicsánót Voinov senator. A külügyminister egyszersmind több állambírtok hasznokból jele is, ebből a fizetés képtelenség miatt sok baja tá-

madt a haszonbérli külügyérnek s olyan dolgokat kezd végig hallgatni, melyekért bizony pírulnia is volt elég oka.

A rablás, fosztogatás és gyilkosság minden nemét regisztrálják a lapok egy a fővárosból, mint a haza különböző pontjairól, de az igazság érdekében ki kell jelentenem, hogy nem román, hanem görög volt az a szörny, a ki Bukarestben a Lukács külvárosban saját édes anyját a szó teljes értelmében darabokra vagdalta és egy ládába pakolva, falura küldötte.

— Ö felsége a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott kibocsátani: Kedves Tiszá! Midőn a Mindenhatónak tetszett szeretett atyámat magához szólítani, én és Családom a legmélyebb gyászba jutottunk.

Ezen fájdalomteljes órákban, a gondviselés akaratában való megnyugvás mellett, nem csekély vigaszt nyújt, minden oldalról a legbensőbb részvét oly sokféle nyilvánítását, az általános gyászra annyira méltó boldogultat oly ószinte bánatot tapasztalhatni.

Megszokva örömet és fájdalmat szereteti népeimmel minden ha együttérezni, másnemű érzelmeket nem is várhattam ugyan, mindazonáltal mély fájdalomnak minden oldalról nyilvánult e hü viszhangja, ezen pillanatban is különös megindulással tölt el.

Bensőm sugallatát követem tehát, midőn monarchiam összes népességének, Hazám iránt tőle tanusított e hü ragaszkodása, e meleg részvéteért legszívesebb köszönetet mondok, utasítván őnt, ezt közöndomásra hozni.

Kelt Bécsben, 1878 évi márczius 13-án.

Ferencz József s. k.

— A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapelőtt d. u. 5 órakor tartott ülésében folytatta a főrendiháznak a büntető-törvény könyvre vonatkozó módosításainak tárgyalását.

Azon módosítás, mely büntetést szab az „Istennek nyíráns módon meggyalázó kitétellel sértés”-re, elfogadott azon módosítással, hogy a büntetéssel az sújtatik, „ki az isten ellen nyilvánosan közbotrányt okozó meggyalázó kifejezést használ.”

Azon módosítást, mely a „törvény által nem tiltott” vallás helyett „az állam által elismert” vallást helyezi a törvény oltalma alá, Pauler előadó elfogadásra ajánlja, megjegyezvén, hogy ha netán aggodalom forogna fenn ez ellen, akkor felvehető volna az „államban fennálló vallás” kifejezés, melyet a jelenleg érvényben álló osztrák törvény is használ.

A bizottság az előadó által ezen utóbbi kifejezést fogadta el, azon nézetben levén, hogy a főrendek módosítása által nem védelmeztetik meg az államban fennálló nazarénus vallás.

Azon módosítás, mely szerint a lelkésznek vallási szertartása teljesítése alkalmával való testi bántalmazása nem vétség, hanem „büntett” s nem fogházal, hanem „büntönnel” büntetendő, elfogadott.

Azon módosítás, mely a pénzhamisítás büntetése való felhívásánál, ha a felhívott beleegyezéséhez előkészületi cselekmény járult, a büntetés maximumát egy évi fogházban állapítja meg, mind a felhívásra, mind a felhivatottra nézve. Tele szky indítványára azon körülmény folytán, hogy ha a felhívás és a felhívott beleegyezése képezi a büntetés feltételét, ez büntözvetséget képez, aként szövegeztetett, hogy „a pénzhamisítás előkészítésére létrejött szövetség, ha ehhez előkészületi cselekmény is járul, egy évig terjedhető fogházzal büntetettik.”

A tárgyalás folytatása ezzel másnapra halasztott.

nak saját biztonságukért. A szerb párt, mely sok pénzzel dolgozik, a mohamedánok közt is szerzett híveket.

A delegatíók.

A magyar delegáció hadügyi albizottságából.

Bécs, márcz. 13. A magyar delegáció hadügyi albizottsága tárgyalásába bocsátkozott a rendkívüli szükségletnek s a második czímnél a fegyvereket illetőleg hosszabb eszmecsere fejlődött ki, melyben a hadügyminister kijelentette, hogy a fegyver technika újabb fejleményei folyvást figyelembe vétetnek és a hadsereg fegyverei lehetőleg csekély költséggel a legnagyobb tökéletességgel alakittatnak át.

A weiskirchnei kadetiskolát illető tételre vonatkozólag az előadó annak törlesztését indítványozta, azonban a többség elfogadta.

A katonai földrajzi intézet tétéleinek tárgyalásánál előadó azon kérdést veti fel, hogy a térképészítés ezental is 1: 75,000-hez arányban folytatassák vagy 1: 100,000-hez való új mérték alkalmaztassák-e? melegen ajánlván a régi mérték megtartását, minthogy a polgári czélokra használhatóbb és kevésbé szemrontó művet tűntet fel. A hadügyminister ennek ellenében részletes felvilágosítást ad arról, hogy a technika előhaladásai folytán sikerül a térképet az új mérték szerint is oly tökélyben előállítani, hogy teljesen világos átnézet mellett abban minden részlet felvéthetetik; továbbá, hogy a kisebb mérték kényelmesebb és katonai szempontból áttekinthetőbb teszi a térképet.

A hadügyi albizottság ezen felfogásba beleenyugodott.

Megszavaztatván így a rendkívüli szükséglet, a bizottság a 15-ik czím alatt „esetleges élelmezési szükségletekre vonatkozó előintézkedésekre” a hadügyminister szóbeli előterjesztése alapján 650,000 forint szavazott meg.

Elintéztettek még a bizottsághoz érkezett kérvények s Baross Gábor delegatusnak egy az egyévi önkéntesek szolgálati idejének leteltére vonatkozó interpellációjának bejelentése után az ülés befejeztetett.

Bécs, márcz. 13. A magyar delegáció összbizottsága holnap délben letárgyalja az indenítésre vonatkozó előterjesztést. D. u. 3 órakor

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az ödenweileri kastély.

Elbeszélés.

Írta: Sand György.

V.

Bosszuság.

(Folytatás.)

Adná az ég, hogy úgy legyen! szölt Celio anélkül, hogy bosszuságot mutatna vagy ellent akarna mondani; akkor nem érezném magamszerencsétlenség és így az vagyok! Borzasztóan szenvedek... Oh ha valóban jóindulatú is volnék, tisztetlet érdemelnék, akkor egyedül szívemre hallgatnék; még holnap nőül venném Boccaferriit s nyagodt, rendszeres, kellemes létet biztosítnék magamnak, annyival inkább, mert meg lehet, hogy nem volna az épp oly szerény házasság mint mindennek ön gondolja. Ki láthat be a jövőbe? Ez iránt most nem nyilatkozhatom világosabban; hanem tudja, ha Czeccilia gazdag örökösöd volna is, nagy névvel felruházva, még sem szeretnék belé. Hallgasson meg Salentini egy nagy, erősen neveltségű igazságot, egy közhelyet.

A rozsz nék iránti szerelem megöl minket, s a jó és nemes lelkű nők irántunk érzett nagy szerelme megöli ezeket. Mi csak azokat szeretjük, kik kevésbé szeretnek, s azokat kevésbé, kik nagyon szeretnek minket. Anyám negyvenedik évében, tíz évig tartó néma szenvedés és halálküszdelem után, emiatt halt meg.

— Tehát igaz volna? Hallottam beszélni erről.

Az ki halálát okozta, ki megölte őt, még most is él. Nem tudtam soha annyira menni, hogy megverekedjek velem. Borzasztóan meggyalázta nyilvános helyen, sértgette mindenfelé, és ő, ki semmi sem kevésbé, mint gyáva, inkább mindent eltűrt, minthogy kezét a Floriani fiára emelje.

Ugy élek ez okon, mint egy elkárhozott lélek, kielégítetlen bosszúszórttel keblemben, mely kinjia életemnek és nincs annyi bátorságom, hogy megöljem anyám gyilkosát!

Egy új Hamlet-tet lát ön itt bennem, kin nem mutatkozik ugyan nagy fájdalom és lelki furdalás, de kit egészen felsemészt a gyűlölet és bosszuság. És pedig, a mint ön monda jó szívem van, valamennyi önző ember, türelmes és szelíd szokott lenni. De azért követni fogom Hamlet példáját s a halvány Opheliát nem, nem teszem magamévá; menjen inkább kolostorba!

Igen szerencsétlenség érzem magam arra, hogy szeretni tudjak. Sem időm, sem erőm nincs hozzá többé! És aztán Hamlet, még más élő szenvedélyekkel van egyesülve bennem: becsavgyó, önsz vagyok; a művészet nálam csak küldelmi tér, s a dicsőség hosszú eszköze.

Ellenséggem azt jósolta rólam, hogy nem lesz semmi belőlem, mert anyám igen elkenyézett. Szegényben akarom hagyni őt azzal, hogy az egész világ előtt fényesen bebizonyítom, hogy hazug és rágalmazó. A mi pedig signora Boccaferrii illeti, soha sem akarok az lenni neki, mi e gyűlölt ember volt anyámnak, és pedig érzem, hogy az lennék! Látssa ön, van véget a világon! A bennünket gyermek korunkban ért heves felindulások és kellemetlenségek emléke, mint furia sereg vesz üldözbe később, és mentől inkább akarnánk óvakodni, isten tudja minő boldogtalan utánzást vagyótól ösztönözve, annál hajlandóbbak vagyunk utánozni azt. A bűn ragadós. Érzem, hogy azon igaztalanság és örült bolondság, melyet annyira gyűlölttem anyám kedvesében, bennem is felbővöd, mikélyt egy nőt szeretni kezdok. Ezért nem is akarok szeretni, mert ha nem én lennék az áldozat, akkor bakó lenne belőlem.

— Ön tehát attól is fél néha, a nélkül, hogy észrevenné, hogy áldozat is lehetne? Tehát képes szeretni is?

— Talán; de láttam az anyám példáján, mily örvénybe sodorhat minket az önfeláldozó szerelme és én nem akarok bele sodortatni ez örvénybe.

— És ön nem hiszi, hogy a szerelemnek lehetnek más törvényei is, mint ezen ördögi két feltervés, vagy félreismert, áldozatul hozott, föladó szerelem, vagy örült és lélekölő zsarnokság?

— Nem!

— Szegény Celio, sajnálom őnt és látom, hogy ön egy győnge lelki, szenvedélyes természetű ember. Most végre kiismertem. Ön valóban arra van hivatva, hogy vagy áldozat, vagy bakó legyen: de egyedül önmaga ellen folytat pert, és az emberi nemet nem fogja erővel büntetésrává tehetni.

— Oh! ön tehát megvet engem, mert ön-maga fölül jobb véleményével van? kiáltottfel keserűen Celio; jól van, várjunk még. Ha látom, hogy ön valóban őszinte, akkor egy napon megvitatunk komolyan e tárgyat; nem fogunk többé harcolni. És addig mit akar tenni?

Udvarolni az ön vőn Beccaferrimnek? Ez esetben azt mondom vigyázzon magára! Oly résen vagyok védelmére sietni neki, mint egy fiatal rosszat sejtő harapós kutya. Nyiltan kell fellépni irányában. Ha ön tiszteletben tartom őt, ez nem azért történik, hogy megengedjem másoknak, hogy bár csak gondolatban is hatalmukba kerítsék őt.

Meglepett Celio utolsó szavainak élessége, s a gyűlölet és bosszuság hangja, melylyel azokat kiejtette.

(Folyt. köv.)

Deáki Filep Sámuel élete és irodalmi munkássága.

(Szül. 1784. okt. 25., † 1855. okt. 21.)

Írta: JAKAB ELEK.

(Vége.)

A gróf mosoly közt hallgatta végig s ez észrevételt tette rá: „Szép, nagyon szép, csak ifju tanult körömből eszembe jut a poezisból ama definitió: a vers köölt beszéd. Megvan a mi szép nyelvünk, édes Deáki! e fordításnál erősen kövte. Másik megjegyzésem az, hogy ez az Amor oltáránál való tórdelés a mi korunkban nehezebben megy, mint annak versbe foglalása.” Mindnyáján mosolyogtunk a jó találat élczen s a beszélgetés más tárgyra tért át.

Az első ez volt:

Síri, hon! síri; lejár az órád,
Büszkeség álma eltűnt!
Sulyos bambusz van vötte rád —
A szép nemzet lenni megszűnt.

Hijába folyt hős szív-vére,
Hiába inte hős szava...
Lehunyt szabadság éjére
Derű nem virad többé soha!

Az ég e szent adományát
Sorsod átka letiporta;
A zsarnok bűjtő ármányát
Nemzetek köz szórta.

S dicsőid le tudta ölni
Szörnyített és zsarnok fegyelem,
Mert egyetértett győlofni,
Míg tit szeretni, védni nem.

De az érem évkönyvében
Megdicsőül soknak ténye,
Minek az önkény kezében
Kínzó s vérad volt a bére.

S majd még rátko bámulva néz
Egy jobb kor s az lesz a csuda,
Annyi nagy szívet bítor kéz
Igy elnyomni miként tuda.

A második ez:

Szent hely legyen, hol ők elveszének,
A legutolsó hős híveinek...
Óda vannak ők — sorba dőlnek
Velők fényes reményeink!

Oh ha bírnók őket visszahívni
Ugy, mint előtermékek, az ég
Felséges színe előtt kivívni
A szent ügyet — csak egyszer még!

Ha egy peresig a láncot elszakadna
Melyet körülünk zsarnok vont:

Nincs ember, nincs ég, mely előtt adna
Összeforrasztani azt viszont.

Bár nevéket évkönyv trombitálja,
Kik leigázzák e szép hazát,
De a hírnév útját átok szállja,
Ha szabad népek szívéen halad át.

Dicsőbb a tömlőz — a sirhalom
Melyet hű honfi néz jelel,
Mint minden diadalj s hatalom
Mely a szabadság romján álla fel.

Az örök tudós olvasása után a grófra nézett, mintegy kérdező véleményét. a gróf mélyen meg volt hatva e dalok fájó benyomásokat s szomorú emlékeket keltő hatalmától. „Már ez édes Deáki — monda a gróf — valóban nagyszerű. Híven talál hazánk viszonyaira. Az angol költő mindkettőben mesterileg, bámulatos egyszerűséggel foglalja egy rövid dal keretében a legnagyobb eszméket s legrokonszenvesebb hazafiai érzelmeiket, melyek által nemzetének balsorsát oly megrázkáos festi, hogy szívet és lelket, elmét és kedélyt magával ragad, leköti és egy bibájos varázslatba ringat el. Azonban azt hiszem, hogy ez érzelmeik és eszmék nem a mostani politikai viszonyok ridog s fagyjáló atmosphaerájába valók. Elolvastuk, élveztek felemelő s rémnyadó hatású, olvashatják mások is magán körökben, de jobb időkig a nyilvánosság elől elvonni az esszély kívánja. Elégedjünk meg egyelőre érvel:

„Bár nevéket évkönyv trombitálja,
Kik leigázzák e szép hazát,
De a hírnév útját átok szállja,
Ha szabad népek szívéen halad át.”

És aztán ama másik gyönyörű versszakban rejli profétai jóslattal:

Majd még rátko bámulva néz
Egy jobb kor s az lesz a csuda,
Annyi nagy szívet bítor kéz
Igy elnyomni miként tuda.”

Deáki begöngyöltette papírosait, megköszönve a gróf szíves észrevételeit. Nonum prematur in annum — kegyelmei ur! monda tréfásan s minket magunkra hagyott. Ime nem kilenc, de háromszor kilenc év után én vagyok szerencsés a szép dalokat hazámfiával megismertetni. Koszorús

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nyilvános ülés lesz, melyben bejárásnak az összehívottak jelentései a 60 millió rendkívüli hitelről és az indennitásokról, és a külügyi bizottság jelentése a póthitelekéről. A tárgyalás pén-
teken kezdődik.

Bécs, márc. 13. Legközelebb közös minisztertanács tartatik, melyben a kiegyezési provisorium időtartama fog megállapítani.

Bécs, márc. 13. Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága folytatta a hadi költségvetés rendkívüli kiadásainak tárgyalását. Az építkezési részlet czímre a 2. 3. 4. tételekre a kormány kívánása szerint 450 ezer forintot szavaztak meg, ellenben az 1. tétel alatt a komáromi lovas kaszárnya építésére szánt 150,000 forint megtagadták; a 12. tétel alatt ötödik építkezési részlet fe-
jében követelt 100,000 forintot megszavazták, hasonlóképen a katonai földrajzi intézet részére 409,789 forintot; a 14. tételre a számfelrakók díjai fejében 377,175 helyett csak 300,000 forintot szavaztak meg. A tengerészet részére kört rend-
kívüli szükségletet megszavazták, és pedig a Tegetthoff páncélos hajó részére 700,000 forint és a polai tárbázak 6. részlete fejében 400,000 forint.

A király atyjáról.

Bécs, márc. 11.

(Eredeti levél.)

(□) Szegény öreg ur!

Méltán megilleti őt az általános részvét, melyet váratlan halála mindenkinben keltett.

Az olvasó tudni fogja, hogy kit értek az „öreg ur” alatt, t. i. Ferencz Károly főherceget, Magyarország királyának atyját.

Most tavasszal lesz két éve, hogy egy ideig Gmundenben, Ischl-ben tartózkodtam, ez utóbbi helyen voltam szerencsés ő fenségétől személyes érintkezés által kitüntettetni, vagy miként ezt a közönséges életben mondani szoktuk: „vele személyes ismeretséget kötni.”

Összeállításban állván már akkor is a „Kelet”-tel, akkoriban e helyekről küldött leveleimben, nem tudom, már vajon megemlékeztem-e a „jó öreg ur”-ra való érintkezéseimről: elbeszéltem adatok után nézve, mennyire jóvalis, megnyerő szokott ő lenni bárki fia iránt is.

En igen nagy barátjuk vagyok a kis gyermekeknek (ha minden kőből szakadna, kitűnő száraz dajka válnék belőlük), Pesten a József-ter, Bécsben a Stadtpark-ot, Párisban a luxemburgi kertek csupán az apróság kedvéért szoktam látogatni, nem felejtve el ilyenkor sohasem zsebeim holmi bon-bonokkal ellátni, melyeknek segítségével az ember legkönyebben köthet jó barátságot a kis bábé-ekkel. Nem is csoda aztán, ha rendszeren egy kis szer apróság vesz körül, ha valamely padra leülök, játszása, enyelvek velük.

Igy volt ez ezelőtt két évvel az ischl-i parkban, s ő fenségének — ki reggeli sétáját tette — igen megértette a kép, melyet képeztem egy-öt kis gyermekkel, kettő a térdemen, egy a padon állva átkarolt engemet, a többi is szorosan hozzám simulva, hallgatva az érdekes mesét, melyet nekik elbeszéltem.

Legendszerű fehér cylinderjével kezében s egyszerű polgári öltönyében leült hozzánk, meg-
előzve egy barátságos „gut’n Morgen”-nel a köl-
tőnk Szász Károly Lyrai Aloé-ék czimát, vala-
mint angol és francia költők közt való fordításai közt, legalább a melyek kezem közt megfordultak, e versek nincsenek közölte.

Azt hiszem, teljesen indokolta van említett Necrolog-írójának, élete és munkássága vázlatosa utáni ezen felkiáltása: „De ki győzné elszám-
lani Deák F. Sámuel minden művét, a mi ké-
rítatban maradt vagy nyomtatásban megjelent? Nekem kezem közt volt a Mikére bizott nagybecsű gyűjtemény-füzetke, Mike jegyzetése s az én kutatásom eredményei, még is távol van tőlem azt hinni vagy másokkal elhitetni akarni, hogy a hangya munkásságú férfi figyelemre méltó min-
den művéről szólna, sőt másokat, ismerőit, még létező barátit és kivált örököseit — ha élnek — közlésem hézagainak kiegészítésére, nem szándékos tövédeim megigazítására kérem.

És e szép lelkű, a hazai műveltség két par-
lagon hagyott ágában tiszta hazafiai érzéssel, szü-
kölködés közt, nem méltányolva, meglankadás nél-
kül sirja szélre jutásig hasznosan munkálkodó tudósának — a mint Necrolog-írója tudósait — ca-
ládja a temetést a legnagyobb aggodalomban volt; barátai s pártfogói tették össze a temetésre szük-
séges költséget. Oszlopot nem várt — imondja a tudósait — de remélhető, hogy siralmát jelölő sze-
rény emmákkóval tisztelők állni fognak. En fel-
elevenítettem a derék férfi emlékeztet. Vajha egykori tisztelőiben, vagy a kik beane közlésem után most fognak találni tisztelőre és emléken-
tására méltó érdemeket, felbúradne azon köteles-
ségérzés, hogy a magyar műveltség és irodalom e
há utolsó munkásságának nyugró helyét az elfeled-
tetéstől hozzá méltó emlékek megőrizjék!

A Necrolog-író „mög” szavaival zárom be-
vázlatos ismertetésemet: „És most szelid ősz, ki-
szenvetve kebel, ki halálos ágyadon is így kiáltot-
tal fel: „Oh Shakespeare, mily nagy vagy te!”
romlandó kő emlékek vagy a nélkül, nyugodj
békében! Irodalomtörténetünk kegyelettel őrzendi
meg neved emlékeztet.”

Jakab Elek.

szónésben és „schien’n’s ihnen nit, erzähl’n den
Klein’n die G’schicht nur weitr” szavakkal meg-
engedve a megkezdett mese befejezését.

A kicsinyek egyike majd kérdé az öreg ur-
tól „is’ wahr das du dem Kaiser sein Vater
bist?,” mely naiv kérdés igen megörvendeztette,
mert tudvalevőleg igen sokat adott arra, hogy
mindenki ismerje őt annyira, hogy rosz néven is
vette, ha valaki nem tudta, miszerint ő az ur-
kodónak atyja. Egy tubuzgó őrnek, ki őt egy izben
a schönbrunni kertben bekísérte, miután ez bak-
lövését észrevette, azt mondotta: „jól van fiam,
dicsőretet érdemelsz buzgósgodért, de az még is
bánt, hogy van valaki, a ki nem ismeri a császár-
nak atyját.” Törőre vette a kicsit s megcsókolta.

A mese végeztével kérdé tőlem, vajjon házas
vagyok-e már, midőn „nem”-mel válaszoltam, azt
mondá: „jó férj és jó atya lesz, mert szereti a
gyermeket.” Éa erre megjegyzém ő fenségének,
hogy ezen erőnyem mellett hibám is vannak, me-
lyek mellett nehezen fogok szert tenni nőre,
többi közt, nem tudok soká egy helyen lenni,
akár csak a legendszerű „bolygó zsidó.”

„Bolygó zsidó” passióim fölemlítésére kér-
dezé, hol s merre fordultam már meg.

Midőn oly tájakra tértem, a hol ő is fiatal
korában utazásokat tett, nagy érdeklődéssel tett
egyes kérdéseket „ugy van-e még minden, mint
akkor volt?” megnézte ezt vagy azt? stb. . . .

E megismerkedés utáni napon a sétányon
szemközt találkoztam vele s már messziről, mi-
előtt megelőzhettem volna, köszöntött, czimemen
megszólítva s ujjában beszélgetést kezdve velem.

Többször megkísérletem még ezután őt a
köszöntésben megelőzni, de ez mindig hiúsírtel-
 volt; egyszerűen azért, mert kalapját többnyire
kezőben tartotta s mihiy észrevette, hogy a szem-
közt jövő ha még oly távolról is kalapja felé
emeli kezét, már biczentgetett néhányszor fejével.
Ha ismerőssel találkozott, mindég volt kérdezni
avagy mondani valójá, ismeretlenekkel pedig —
mint az én esetem is mutatja — könnyen kötött
ismeretséget.

Modorában alacsony rendűekkel szembem nem
volt a leereszkedésnek nyoma sem, maga volt ő
a természetes bizalmasság s ezzel szerette meg
magának mindenkinet szeretetét, tisztelőtét.

Hogy ő seniora volt a fényes habsburg-
loheringai háznak, főherceg stb. stb. milderredes
keveset volt büszke, de arra igenis: „hogy ő
atyja a császárnak”, egy egyszerű polgár, ki-
nek fia igen sokra vitte dolgát, nem érezhetne
nagyobb büszkeséget annak tudatában, hogy ő ap-
ja fiának, mint a mennyire a jó öreg ur büszke
volt arra, miszerint atyja a császárnak.

Megnéztem ma a ravatalon s könyvekkel
szemeimben gondoltam vissza azon jelenetre, mi-
dőn az öreg ur az ischl-i parkban leült mellém a
padra s az egyik gyermeket, ki tőle kérdezé: „igaz-e
hogy maga apja a császárnak” — ölébe vette s
megcsókolta.

A temetés holnapután lesz olyan szertar-
tással, mint a milyen egy nem uralkodó császárt
megillet.

Nyár óta negyedszer vagyok most szemta-
nuja uralkodói gyászszertartás látványának.

Mindannyiszor megérkezésem napján haltak
meg az illetők, s mindannyiszor véletlenül vetőd-
tem az illető városokba (Darmstadt: hesseni nagy
herceg, Dresden: övezgy királyné, Róma, Bécs.)

Ha ilyesmi még egyszer elődjá magát, ha-
bonás lesznek s elhiszem magamról, hogy valami
halálmadár vagyok.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Torda-Aranyosmegye közig. bizottsági
gyűlése.

F. hó 13-án tartott meg megyénk mart.
havi közig. bizottsági gyűlése. Főispán br. Kemény
György a gyűlést megnyitván. alispán Miksa Elek
terjesztette elő a megye most havi állapotára vo-
natkozó rövid jelentését, a melyből kiemelem kü-
lönösen azon elszomorító jelenséget, hogy a
több évi s főképen a tavalyi terméketlen év kö-
vetkeztében megyénk némely községeiba (M.-Ge-
rebenes, M.-Urly, M.-Záh, Nagy és Kis-Ikand)
az in s ég már belépett; jelesen M.-Záh közsé-
gében 129 család 364 lélekkel már küzd az in-
séggel, a mely csak tökéletesen társadalmi uton
orvosolható, a baj orvoslása céljából magas kormá-
nyunk már eddig 1300 forint méltóztatott uta-
ványozni. A közbiztonság a mult hóban teljesen
kielégítő volt. A megyei börtönben volt a mult
hóban 63 fegyenc, 59 férfi, 4 nő; jelenleg van
21 férfi és 4 nő. Kiemelem továbbá: hogy az
idei sorozás az eddig lejárt 10 sorozó járásban
elég jó renddel és eredményel folyt le, a had-
juttalék mindenütt fedezetet és a honvédség is
nagy számú jutalékot kapott. Mult hóban bejött a
közponba 664 ügýdarab.

Az alispán ur által referált ügýdarabok kö-
zül pedig, mint mezőgazdaszatunk érdekével kap-
csolatos ügyet, kiemelem a földmívelés- ipar- és
kereskedelmügyi miniszter urnak idei 3626. szá-
mu körrendeletét, a melyben azon körülményre
tekintettel, miszerint hazánkban a keresetforrások
között a mezőgazdaság mérv és terjedésé tekin-
tetében, minden egyebet messze felülmul és va-
lamennyinek alapját, a közvagyonosság és adóké-
pesség legbővebb és legfontosabb forrását képezi,
s következésképp elutasíthatatlan követelmény az,

hogy annak fejlesztésére a kormány és hatóságok
által a többi érdekek felett kiváló gond fordítás-
sék, s tekintettel arra, hogy az 1876. évi II. t.
czikk által szervezett közig. bizottságban, mely-
ben minden állami és közérdek képviselve van,
hiányzik azon közeg, mely az oly kiváló fontos-
ságu mezőgazdaszatnak minden ágát, annak fejlő-
dését és hanyatlását figyelemmel kitérvén, érde-
keit képviselné: felhívatik a közig. bizottság,
hogy válaszul s közgazdaszattal foglalkozó tagjai
közvetítésével a különböző mezőgazdasági ágak te-
kintetében adott azon megbízatás folytán a me-
zőgazdaság emelését eszközölni ismerje nemess fel-
adatának.

E fontos érdekeket érintő körrendelet Miksa
Elek alispán és Szentpáli Ignác urnaknak lett a
jövő gyűlésre előkészítendő javaslat kidolgozá-
sára vitelt kiadva.

Bartha Gergely tiszti ügyész előadása foly-
tán 7 fegyelmi ügy harmad fokban lett ellátása
után, Tarsoly Gábor árvászeki elnök terjesztette
elő az árvászek működéséről, az árvák és gond-
nokoltak személyi és vagyon állapotról szer-
kesztett jelentését, a melyből örvendetes tény
gyanánt kitűnik, hogy a mult hóról a f. hóra
hátrálék ügýdarab nem jött át sem mi: kitűnik,
hogy az árvák száma márc. 1-én tesz 7251-et;
a gondnokoltak száma pedig 34-et. Az egyes ár-
vai vagyon összesen tesz 24435 frt 1 krt, az összesi-
tett árvai vagyon pedig 3956 frt 82 1/2 krt.

Előterjeszti végül belügyminiszter urnak idei
8251. sz. a. kiadott rendeletét, melyben kimon-
datik, hogy az 1877. évi XX. t. cz. 237. §-sa
értelmében a hagyatéki leltárak felvételére hivatott
községi jegyzők részére a leltározáshoz szükséges
telekkönyvi kivonatok bélyegmentesek és az illető
telekkönyvi hivatalok által díjtalanul kiszolgáltan-
dók.

Főorvos dr. Harmath Márton jelentése sze-
rint a községésügyei viszonyok a mult hóban
minden tekintetben teljesen megnyugtatók voltak.

Adófelügyelő Fellner Iván jelentése megye-
nki viszonyait jelenleg sem festi valami ró-
zsás színbe; igaz, hogy a mult évi terméketlen-
ség stb. okok felsorolása által a megdöbentő ha-
tást némileg enyhíteni megkísérli, de a kitűntet-
tett nagy adóhátrálékokkal szemben bizony a vi-
gasz szavaik nem voltak képesek felderítőleg hat-
ni a bizottsági tagok lelkiüetére. De szólnak a
száraz tények:

A réggib hátrálék tesz ugyanis 124.314 frt
52 és fél krt. F. év febr. havában befizettetett
12.222 frt 48 krt, marad hátrálék tehát 112.092
frt 4 és fél krt, melyben foglaltatik az 1875. évi
hátrálék 98.560 frt 51 krt, az 1876. évi hátrá-
lák 13.531 frt 53 és fél krt, összesen 112.092 frt
4 és fél krt.

Ha ehhez a már esedékes 1878-ik I-ső adó
részletet 95.893 frt 77 krt hozzá adjuk, tesz az
összes hátráléki adótarozás 207.985 frt 78 és
fél krt.

Végül végszegényedés, kiköltözködés, tör-
tént elemi csapások czimén több adóösszeg törlesz-
tése iránt tesz adófelügyelő javaslatát, a mely el-
fogadtatván, a törölt adóösszeg összesen 1749 frt
62 krt tesz.

Moldován Gergely kir. tanfelügyelő több fon-
tos ügyet érintő referációjából kiemelem a követ-
kező főbb pontokat: Tanfelügyelőnek egy alkalom-
ból a közig. bizottság előtt tett indítványát kö-
vetkeztében kimondatott volt határozatilag, hogy
az illető egyházi főbb hatóságok keresztessenek meg
az iránt, hogy a felekezeti iskolák tanügyi cél-
jaira kiírt rovatok kimutatása és azoknak mi-
kénti felhasználásáról a kir. tanfelügyelőseget ér-
tesítsék. A kolozsvári ev. és unitárius egyházi ta-
nács egyező értelemben azon indokból, hogy az ál-
lami képviselő a kir. tanfelügyelőnek a felekezeti is-
kolai vagyon alapok mikénti állása tekintetében
semmit tekintést magának nem arrogálhat, vizs-
sautasitván, azt teljesíteni nem szándékozván, kir.
tanfelügyelőnek indítványa folytán e kérdésnek
elődöntése hivatkozással a törvény §-aira felira-
tala a vallás és közoktatásügyi miniszter ur fel-
kéretni határozatott.

Előterjeszti tanfelügyelő a tordai polgári os-
kolának ügyét, a melyből örömmel vétett tudomá-
sok, hogy a tordai unitárius gymnásiumnak pol-
gári iskola jellegével való felruházása s illetőleg
a polgári iskolának legközelebbi időben történen-
dő életbeültetése a küszöbön áll. Ugyanis: a ko-
lozsvári unitárius egyházi tanácsa és az államkép-
viselője Moldován tanfelügyelője [között az emlit-
tett gymnásiumra vonatkozólag annak egy 6 osz-
tályú polgári iskolává történő átalakítása tárgyá-
ban kötött szerződés tanfelügyelő által a közig.
bizottság elébe terjesztett, a melyet a bizottság
minden pontjaiban elfogadott, azt helyesléssel fo-
gadott. E szerződés főbb pontjait képezik: hogy
a szerződés évi 1000 frt bér összeg kifizetése mel-
lett 20 évre köttetik. A polgári iskola jelenlegi
igazgatója Pálfi Károly állásában továbbra is
meghagyandó, illetőleg a vallásügyi miniszter ur
által megerősítendő lesz; jövőben pedig az uni-
taria egyház képviselő tanácsa által kijelölt két
egyén közül fog az illető miniszter ur által egyi-
ke azoknak igazgatóképpen megerősítettetni.

A polgári iskola egy gondnokság és az
igazgató felügyelete alatt fog állani. Az osko-
la működését idei sept. 1-én fogja
megkezdeni; legelőbb a polgári iskola I-ső
és II-cik osztálya fog beállítatni, s minden kö-
vetkező évben egy-egy új osztályzat, a mig mind
a 6 osztályzat be lesz állítva.

E szerződés az unitaria egyházi tanács ál-
tal történt aláírás után a vallás- és közoktatás-
ügyi miniszteriumhoz fog felterjesztetni, megerő-
sítés végett, a hol bizonyára a szerződés megerő-
sítést fog nyerni, miután a miniszteri feltéte-
lek tekintetbevétele mellett lett létrehozva és meg-
állapítva.

Indítványozza tanfelügyelő, hogy a tordai-
kisdödvoda részére egy telek vásároltassék meg.
Az erre szükséges összegnek adakozás és más
módon 4—5 éven keresztül beszerzésére tanfel-
ügyelő elnöklele alatt Pálfi Károly és Lengyel
Ádám tag személyében egy bizottság lett ki-
küldve.

Végül kir. ügyész Csekne Béla terjesztette
elő a tordai tésék börtön-ügýi állapotára vonatko-
zó jelentését.
Ülés vége d. u. 6 órakor.
Torda, 1878. március 13.

N. A.

Fogarasmegye közigazgatási bizottsága.

Fogarás, martius 9.

A főispán ur más nemű elfoglaltatása okán
e hó 4-én tartott ülésünket is az alispán vezetet-
te, a főjegyző által felolvasatván elsőben is a
szokott alispáni jelentés, mely szerint jan. hó vé-
gével maradt volt 127 elintézetlen ügýdarab,
ehéz járult febr. havában 709, az összes 926 ügý-
darabból elintézetlen maradt még 206; minek
okául azt hozá fel, hogy a mult egész hóban —
a különben is takarékos számra mért irodai sze-
méllyetből hiányzott egy irnok, — s így az ügý-
iratok letisztázása, illetőleg kivételése nem volt
eszközölhető. A közönség sehol sem háborítottat
meg, elemicapság sem zaklatla megönlket. A mar-
havész Szunyogszéken febr. 14-én ismételtlen con-
statáltatott három advarban, minek folytán a
vélszobizos jelenlétében 18 gyanus barom azonnal
lebzukoztatott; egyuttal az alispán ur is kiszál-
lott a helyszínére a legerélyesebb intézkedések
megtetele végett, hogy elvégre megyénk ezen egy
falujában is megszűnjön ezen folyton fenyegető
dramoklesi kard. Ez idő óta újabb eset nem fordult
elő. Fegyelmi kereset folyamatba tétetett egy köz-
ségi előjáró, egy körjegyző és egy városi hivatal-
nok ellen. Tizenöt napra szóló utlevél kiadott
146, egész évre egy sem, ugyszintén vadászegy
sem. Ámbár a szolgabírák a mult hóban a köz-
ségek szervezésével valának elfoglalva, az ügýmenet
sehol hátrányt nem szenvedett, jeleül annak, hogy
a legközelebbi általános tisztújítás — főként a
segédszolgabírák és a segédjegyzők beállításá ál-
tal — az adott viszonyok között szerencsésen
ültött ki. A megyei közpénztár megvizsgáltatván,
pontosan és ügybuzgalommal vezetettnek talál-
tatott.

Hadseregiből végleges és ideiglenes elbocsá-
tások, mint szintén kivételése nösülési engedély
adások és alkalommal is történtek a szokott uta-
sítások és rendeletek keretében.

Néhány község kóri, hogy a segédjegyző ne
lakjék a körjegyzővel ugyanazon székelyben, hogy
igy a jegyzőség közvetlen áldásai más falvakra is
kiterjedhessenek. Kiadott jelentéstételt végett
az alispánnak. Mi részünkről magának az ügý-
menetnek érdekében nem vagyunk a kérdés meg-
adásának ellenzők, sőt ha módját ejthetnők, min-
den községet ellátnánk segéd jegyzővel; hiszen
tudjuk, hogy 3—4 község körjegyzője mennyi ide-
jét fecserli el használatlanul csak az ide-oda uta-
zása által is. Bizony az e téren való áldozatho-
zatal a községi s közvetőleg az állami életben
is gazdaságon ki fizetné magát lévén e közeg
jó részben állami érdekek és functió telje-
sítője.

Még a mult ülések valamelyikéből felhí-
vástételt a téglagyárosokhoz, miként a méterter-
vény alapján kiadott miniszteri rendelet értelmé-
ben készíteni téglákat tartsák kötelességöknek. E
határozat ellen egy pár téglagyáros föllebbezést je-
lentett bé, a mi fölterjesztett az illető minisz-
teriumhoz.

A megyei erőds havi jelentésére a szolgabi-
ráknak meghagyatott, hogy az erdő kihasználásáról
naplót vezessenek és minden hóban kimutatást
küldjenek bé az erdő rongálóról, ezen kimutatá-
sokban kiteendők a lopott fák méretei is, hogy
az erdész azok alapján becsülje meg a kár-
térítést.

A „magyar kisbirtokosok országos földhite-
lyesülete” és letesítő bizottság kérelme áttétetett
a tavaszi közgyűléshez. Nem lehet eléggé ajánlani
a közgyűlés figyelmébe a magyar birtokos osz-
tály fölsegítésére anyai jóllétének emelésére és
megszilárdítására célzó ez intézvény szellemi és
anyagi gyámolítatát.

Olvasatott a kir. tanfelügyelő jelentése,
melyben behatván fejtegetvén a községi faiskolák
nagy horderejét, a mennyiben a kertészet és a
gyümölcsstermelés a lélek útját nemes szórakozás
mellett, okserűen és tetemesebb mérvben üve
nem megvetendő anyagi hasznót is hajt: vett
utasításai alapján szigorú intézkedést kér a hit-
felekezeti iskolák előjáróhoz, hogy tanításai
körébe vonják be valahára a már annyiszor meg-
sürgtetett kertészetet a helyi szükségletekhez al-
kalmazottan; s egyuttal a határozatot kéri ki-
mondani, hogy a mely népiskola nem fog a tör-
vény követelményének e részben is eleget tenni:
nyilvánossági jogát vesztesze el és tekintessék
zugiskolának. Hogy e tulszigoru indítvány a fe-

lekezeti képviselő lelkész urnak részéről heves el-
lenzésre talál, el lehet képzelni. Mielőtt hát a
közigazgatási [bizottság e tárgyban gyökeres in-
tézkedést tenne, a kir. tanfelügyelő ur belényug-
vásával átdatott kellő tanulmányozás és vélemé-
nyezés végett egy háromtagu bizottságnak.

A kir. mérnök jelenté, hogy a szigorú tél
okán az állami és megyei utakon a sár lehuzá-
son és kavics bőségázason [kivül egyéb munka
nem végezethetett; mihiyett az időjárás engedni
fogja, minden munka folyamatba indul; jelenté
egyuttal, hogy a gőzkazánok is mielőbb vizsgálat
alá fognak vétetni.

A kir. ügyésznek nem volt semmi különös
jelenteni valója.

A kir. adófelügyelő jelentése szerint az adó-
befizetés állása a következő: január hó végével
hátrálékban volt 15022 frt 94 1/2 krtól fizetődött
febr. hó folyamában 10936 frt 51 1/2 krt; hátrálék
4186 frt 43 krt. Ide járulván a folyó I. évnegyed-
re eső részlet 58.907 frt 11 krt, lesz az összes
folyó évnegyedi hátrálék 63.093 frt 54 krt, mely-
nek fölhatására megtehetett a törvényes intézke-
dés. A kir. adófelügyelő ur indítványára megha-
tározatott, hogy jövőre külföldre szülő utlevél
csak ugy fog adatni, ha az illető hiteles nyugtá-
val igazolandja, hogy esedékes adóját befizet-
tette.

A tisztügyész indítványára meghagyatott a
szolgabíráknak szigorú intézkedést tenni a köz-
ségi előjárókhoz a kincstári, községi és magán tu-
lajdont képező erdők nagymérvű rongálásainak
meggátlása tekintetében, miután tapasztaltatott,
hogy nem egy helyen maga az előjáróság is, vagy
közülük volt a rongálók, vagy kapujából nézte
egykedvűen az erdő pusztulók karavánját. Megha-
gyatott a szolgabíráknak, hogy az ilyen behunyott
szemű előjárók ellen szükség esetén fegyelmi ke-
resettel is föllépjenek.

Végül: felolvasatott a földmívelési minisz-
ter urnak leirata, melyben fölhirja közigazgatási
bizottságunkat intézkedni, hogy kebelében a nagy-
fontosságú mezőgazdasági érdekek is képviselve
legyenek, ossza fel tagjai között a mezőgazda-
sázt különböző ágait s az ajánlkozó tagok ál-
tal tétessen évnegyedenként körülményes je-
lentést.

Ez a leirat is átdatott tanulmányozás és
jelentéstételt végett egy három tagu bizott-
ságnak.

A megyei főorvos jelentése szerint az egész-
ségi viszonyok minden tekintetben kielégítők és
megnyugtatók.

Oti.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar színészet multjából.

(H. M.) Kolozsvár a dicsőség, hogy ott jött
látre az első állandó magyar színház. Erdély karai
hamarabb belátták, mint a Királyhágón inuenek,
hogy a magyar színművészet, mely fennen hirdet-
né a magyar szót, mily hathatós tényezője lehetne
a nemzeti művelődésnek. S e célra alapítottak
fillérrel egy magyar színházat. Ezt tudja min-
denki. Kevesebben tudják azt, hogy a ki e szin-
ház alapítását a társadalmi téren előkészítette,
ki arra ésszszólásával, rábeszélő tehetségével és
ernyedetlen akaratával, nagyban hatott: Horváth
Dániel volt. Külsője nézve Alkmen fiahoz ha-
sonló, szebb, mint Adonisz, mért férfiasabb és erő-
teljesebb; szellemi tulajdonainál fogva közkedve-
ségben s europai műveltség színvonalán álló férfi.
Ő pendítette meg az első eszmét s ő küzdött lan-
kadatlan kitartással a nemes célért.

De ezt elérni nem oly könnyű feladat volt.
A német színészeknek Kolozsvárt állandón s jól
berendezett fészék volt az akkor ugynevezett
„láncos házban.” Bért a helyiségért gróf Rhédei
Lászlónak fizettek, ki miniatűr udvari színházhoz
makacson ragaszkodott, nem annyira a haszonért,
mint egy duodez német fejedelem becsfagyát meg-
közelítő büszkeségből.

Horváth Dánielnek azonban, mint Fiesconak
megvolt a maga szerezsenye, ki ha kötelességet
teljesített, elmehetett. S a mór valóban megtette
kötelességét, mert hogy s hogy nem, a nép kavi-
osokkal dobálta meg a német szinagagatót, ki aztán
örökre hátat fordított Kolozsvárnak.

A német színház tehát üresen állt; de vaj-
jon lesz-e közönsége az ujnak, a magyaroknak?

Az akkori polgárságnak nem volt szokása
a kezdeményezés, de a főurakat örömet követte,
ha jó irányban vezérelték. Horváth belátta, hogy
a főrendek színe-javának kell ez esetben is a jó
példával előjárnia.

Körner „Zrínyi Miklós”-ával nyílt meg a
kolozsvári nemzeti színház először, s ez emléke-
zes napon a főszereplők voltak: maga Horváth
Dániel, mint Zrínyi Miklós, Bethlen Pál, mint
Juranics és báró Inczédi Mária, mint Ilona.

A közönség megilletődve, köny

kelyné, később, Jancsó; s volt közönsége is; de nem voltak elegendő szindarabjai. Ismét Horváth Dániel állt elő, orvosolni a bajt. Legelőször is „Az ösnyá”-t Grillparzeről fordította le magyarul, jámbusokban. Ugyanaz, a ki kirendé agitátor és „komédiás” tudott lenni, most műfordító lett ügyszertetből.

Az akkori színészek kitűnően jellemző vonása volt, hogy majdnem mindnyájan lelkesültséggel játszottak és szenvedélyes előszeretettel ütétek mesterségüket. A szenvedély teremt nemcsak a nagy bűnöket, hanem a nagy erőket is s akkori színészeinket igazi szenvedély buzdította pályájukon. A szerep szentírás volt nekik. Emelkedtek is gyorsan. Jancsó Pál az első magyar komikus, körül Gyula Pál művészi rajzot írt, nagy tehetséggel bírt, de mint ember, némileg tragikus alakká vált az által, hogy kezdetben minden áron tragikai hőszínezést akart lenni. Székelyné mély bensőséggel játszott! Későbbi időkben Celesztin tűnt ki, a ki annyira beleélté magát ama gondolatba, hogy király, herceg vagy legalább is grand, hogy ilyes szerepek eljátszása után a felesége vacsora közben soha sem merte megkínálni holmi közönséges étkekkel. Celesztinre jellemző, hogy soha nem szorult a sugóra, sőt ingerülten toppintott a lábával rá, valahányszor sugni akart neki.

Emez utóbbi, kiket akkor „komédiások”-nak neveztek, minden inkább voltak, csak komédiások nem; ők igazán bensőséggel érezték és felsőbb lényeknek, valódi királyoknak, hősöknek képelték magukat. Ilyen lelkesedéssel volt a magyar színészet primitív korszaka.

De maga a közönség és színész közti viszony is mily másnemű, a mostanihoz képest! Patriarchális szokások következtében a színész folytonos érintkezésben állt a közönséggel s mindig szívesen látott vendég, jó barát a házakban. A tetszésnyilvánítás vagy annak ellenkezője nemcsak előadás alatt tartott s nem akkor végződött, midőn a függöny legördült, hanem folytatása következett baráti körben, kedélyes társas vacsorák és borozás közben, utón, utófény. A közönség többet el mert mondani az „aktornak”, ez pedig ösztönösebb mert lenni iránta s amaz ismét többet eltűrt kedvencétől.

Az első magyar komikus, Jancsó Pál, midőn egy komikai szerepben megaptolták, haragosan kiáltott le a színpadról: „Tegnap, midőn az okos embert játszottam, kifütyöltek, most, midőn szamarat játszom, megtapsolnak; lehetne a közönség okosabb!”

Az akkori darabok, melyekben Jancsó kitűnően szerepelt, ezek voltak: „Csörgő sapka”, „Epigramm”, „Fortély és szerelem”, „Igázház”, „Uj hold”, „Vasárnapi gyermek” és a „Formenterai remete.”

E darabok nagyobb része azonban letűnt már akkor a játékrondról, midőn Jancsó Pál, utolsó fölépése alkalmával, a kolozsvári színház közönségtől, illetőleg s mélyen meghatottan rövid szavakkal búcsúzott el: „Jó éjszakát!”

„Főv. Lap.”

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. március 15.

— **Rudolf trónörökös** berlini fogadtatásáról a „Pol. Corr.”-ben egy tudósítást olvassunk, mely szerint Rudolf ő fensége a lehető legkedvezőbb benyomást idézte elő a berlini udvarnál. Vilmos császár nem győzte s nem győzi őt dicsérni s a leghízelgőbb epithetionokkal elhalmozni. A mi állatgatásban a legnevezetesebb, az hogy Bismarck herceg, ki tudvalevőleg nem szeret látogatásokat tenni, audienciákat kérni s közelebb a berlini udvarnál történt kettős menyegző alkalmával is az ott jelen volt hercegekről csak annyiban vett tudomást, hogy fia által iratta fel magát: a trónörökösnek maga személyesen jelent meg és írta föl nevét a kihallgatást kérők közé. Bismarck herceg háromnegyed óra hosszig volt Rudolfnál s a kihallgatást csak az udvari ebéd szakítá félbe. — Bismarck engedélyt kért, hogy legközelebb folytatása előterjesztése, de Rudolf maga ment Bismarck lakására. A tudósítás szerint trónörökösünk látogatása messze felülmúlta az angol trónörökös látogatását szívélyesség tekintetében. Egy berlini diplomata oda nyilatkozott, hogy „Rudolf látogatását eleinte csak udvariassági ténynek vélte, de csak most látja, hogy itt egy első rangú politikai eseményről van szó.”

— **Ferencz Károly József** főherceg ő császári királyi fenségeért, felsőges királyunk édes atyjáért engesztelő sz. misé-áldozatot fog a róm. katb. plebánián templomban szombaton folyó hó 16-án d. e. 10 órakor a mindenhátónak bemutatni. A közönség a megjelenésre biztossággal felkérte. Kolozsvár sz. kir. kir. város főispánjától 1877. március 13-án. Gr. Esterházy Kálmán.

— **Philharmoniai** estélyek. Kolozsvár zenekedvelő közönsége olyan rég, már szinte egy évtől, hogy bizonyosan minden zenekarat csak a legnagyobb örömmel fogadja néhány kiváló zenekedvelő és zenész abbéli kezdeményezését, melynek egy-két philharmoniai estély rendezése lesz a célja. Mióta a zeneconservatorium csak a zene oktatására szorítkozik: operai és chablonszerű tánczenén kívül még alkalmunk sincs hallani

Kolozsvárt egy kis orchestrolis zenét; azonkívül a teli időnyben még hangversenyzők sem keresték föl városunkat; így hát a művészes zene mintha egészen elpusztult volna nálunk. Pedig annyi derék műkedvelő és professzionális zenész mellett, mennyi városunkban van, olyan könnyű volna időnként egy-egy zenei estélyt rendezni; reméljük is, hogy jövőre ezen a téren is egy kis siker nagyobb tevékenységet, s több mozgalmat fogunk regisztrálni, annyival is inkább, mert a philharmoniai hangversenyek rendezése élén gr. Esterházy Kálmán főispán áll, minden szépség és nemesnek az a népszerű vezérfőúr, kinek üdvös befolyása nélkül városunknak jótékony sági, művészeti vagy társulati mozgalmában sem létezhet. Az ő neve magában már elég biztosíték arra nézve, hogy a philharmoniai estélyek méltóak lesznek városunk zenei képzettségéhez. Természetesen azonban, hogy az ő fáradozásai magában nem elég s hogy összes zenekedvelő dilettánsainknak egész buzgalommal közre kell működniök a kitűzött szép cél elérésére. Reméljük is, hogy a felszólított zenész urak egy perczig sem fognak habozni a felhívásnak eleget tenni s ezáltal a magasb orchestralis zene művelését előmozdítani. A philharmoniai estélyre az első zenepóba f. hó 17-én (vasárnap) d. u. 1/2 órákor lesz a nemzeti színházban.

— **Az „erdélyi muzeumegylet”** a napokban fogja tartani rendes évi közgyűlését. Ez alkalomból, nem ajánlhatjuk eléggé az egyeteligetők figyelmébe ez országos intézet egyik szép birtoának botrányos pusztulását. Tudunkkal mintegy 16 ezer forint évi jövedelme és 2 száz ezer forint készpénz alapítókéje van az egyetelnék. Mily gyönyörű összeg ez és mily egyszerű célokat lehetne ezzel elérni. És mi történik? A helyett, hogy a muzeumnak szép kis épületét kiegészíteték volna a szükséges melléképületekkel, szétugrasztották egészen az ezelőtt egy helyen levő nemzeti intézetet. A nagy Mikó által kizárólag a muzeumi gyűjtemények számára ajándékozott épületből csináltak egyetemi tantermeket, a természetiek tárát egy felő, a növényiart más felő, a könyvtárt, ásványtárt, régiségtárt más-más helyre tették és csináltak mindenikből egyetemi gyűjteményeket, habár propter decorum ajtajuk felett az áll, hogy muzeumi gyűjtemények. Emeg azonban nem minden; ha már szétoztatták a gyűjtemények, szükséges volt Kolozsvár városának legszebb kertjét is feldarabolni, ennek tehát kellős közepén kertelést vontak és egyik felét teljesen elzárták a közönség elől. De még ez sem minden; hanem a másik megmaradt félre már évek óta nem tette munkás ember kezét s a gyönyörű kert, a nemzet vagyona, a szó teljes értelmében legbotrányosabb pusztulásnak indult. A gyönyörű tó partjai bedűldezték, a binár és sás tükört elfogták, a padok elrothadtak, a kavicsos utakat ellepte az évek óta felhalmozott szemét, melyekben most a burján ver gyökeret. Szóval nincs Kolozsvárnak ez idő szerint olyan gazdátlan bitang jószágja, mint ezelőtt oly szép, bájos fekvésű kertje. Minden évben felszólaltunk e halatlan gondatlanság miatt és mindannyiszor hiába. Most olvassuk a gyűlés elő a választmány által terjesztendő indítványokat, de e ketről nincs semmi mondani valójuk. Várjuk tehát, hogy épen nem akad-e ember e gyűlésen, ki a nemzeti vagyon bűnös elhanyagolása miatt szót emelne.

— **Az „Erdélyi muzeum”** 3-ik száma megjelent, következő tartalommal: Földtani észleletek M.-Nádas, Sárd, Gorbó, Szt.-Király és M.-N.-Zsombor vidékein, Kírthy Sándor egyet. tanárségétől. Pará Brasiiliában. Délamerikai kép Walter Bates „Der Naturforscher am Amazonenstrom” művéből, 47—60. l. dr. Deszö Béla. (Folyt. és vége.) Az erd. muzeum gyűjteményei számára 1877. oct. és nov. hónapjaiban beérkezett adományok.

— **Az erd. muzeum egylet** 1878 Március 21-én tartandó évi rendes közgyűlésének Tárgy s o r o z a t a: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári jelentés az igazgató választmány 1877 évi működéséről. 3. Pénztárnok jelentése a pénztár állásáról és a választmányilag megvizsgált pénztári számadás előterjesztése. 4. Könyvtárnok jelentése a könyvtár gyarapodásáról és állapotáról. 5. Jelentések a természeti tárák állapotáról. 6. Jelentés a régiség- és éremtár gyarapodásáról. 7. A múlt évi közgyűlésből kiküldött ellenőrködő bizottságok jelentései és új ilyen bizottságok kiküldése. 8. A választmány kiegészítése a rendszeresen kilépő 4 tag helyébe 3 evre új tagok választásával. 9. Az igazgató választmány indítványai. 10. Az 1878-ik évi költségvetés megállapítása. 11. Egyesek indítványai. 12. Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kinevezése. — Az egyesek indítványaira nézve figyelemben tartandó, hogy a közgyűlésen önálló indítványok csak úgy jöhetnek érdemleges tárgyalás alá, ha a közgyűlés előtt még oly jókor voltak az elnökségnél bejelentve, hogy előleges tárgyaláson átmenhettek. A közgyűlés helyisége a városi képviselő közgyűlés terme, kezdete reggel 10 órakor. A gyűlés nyilvános.

— **Ditróiné** jutalomjátéka f. hó 26-ikán lesz és ez alkalommal saját első vigjátéka: Gyula és Györgyike” és emellett „A párizsi napló”

*) A választmányból kilépő legrégibb tag: gr. Esterházy János, dr. Groisz Gusztáv, Parádi Kálmán és Zamosi János.

fog előadni. Ditróiné annyira kedvence a közönségnek, hogy valóban felesleges őt pártfogásba ajánlani.

— **A diphteritist**, e rémületes halálmadarat, ha nem csálnak a jelek, közönséges petroleummal lehet a legkönnyebben elűzni. Városunkban egy oly feltűnő eset adta elő magát, mely méltó egész országunk figyelmére. Egyik helybeli lakosnak ifju cselédjét a diphteritis iszonyu rohamossággal lepte meg. Először csak egyes vizet tettek torkára, de a barzastól betegség perczenként jobban és jobban fojtogatta, egyszerre felugrott fekhelyéről, szemei ki voltak dűlve, arca kékülküldött s a kétségbeesés erejével alig hallhatóan tudott annyit mondani: „rögtön meghalok!” Közöl nem lévén orvos, a gazda hirtelen a kéznél levő tollsepről néhány tollat szakasztva, ezt photogénbe mártogatta és jól megdöröglté vele belől a leány torkát, melynek véripors kékese játszó daganatait, mint fehér kövekkel volt megrakva a diphteritis fehér petyeivel. A leány pár percz múlva szabadabban kezdett lélekezni. Háromszor ismételte a gazda az előbbi műtétet. Harmadszor kenésre a leányt a hányás fogta el, és megésséges mint a makk. Orvosok állítása szerint, ha ez a műtét nem történik, csak pár percz van még az életből.

— **Az árvaházai** közvacsora bruttó jövedelme 1930 frt. mivel szemben mintegy 600 frt. kiadás szerepel. Csak a nőként fizet legtöbbet a világ.

— **A kolozsvári orvos-természettudományi társulat** 1878. március 16-án szombaton délután 5 órakor a városház tanácstermében természetudományi estélyt tart. Tárgy: Török Aurél kísérletekkel egybekötött folytatólagos előadása: A lélekzésről. A titkár.

— **Mindazon érdekeltek**, kik a közép-tanodai tanári vizsgát a kolozsvári vizsgáló bizottságnál jun. hóban letenni szándékoznak, figyelemztetnek, hogy a szabályok értelmében márc. 15-től 31-ig jelentkezzenek. Kolozsvár, 1878. márc. 13. Dr. Abt Antal, a kolozsvári orsz. közép-tanodai tanár vizsgáló bizottság elnöke.

— **A párisi kiállítás** művészi osztályának méltó díszre leend az a colossalis osp, melyet a hírneves bécsi festő Mackart most befejezett s mely V. Károlynak diadalmos bevonulását Antwerpenbe ábrázolja; e mű általános ítélet szerint földművelés a nagy mesternek minden előbbi festményeit, a mi pedig sokakat akar mondani, ha mindjárt csak „Katalin Cornaro” képét említi is. Ez utóbbi képét Mackart szászere forintért árusította el s az olvasót méltán meglepetti ezután, hogy e művész mégis — mint bécsi levelezőnk írja — a legzsilálabb anyagi viszonyok között él. Egyszerű oka ennek az, hogy dacára óriási jövedelmeinek, Mackart nem tudja az egysúlyt jövedelmének kiadásai közt fenntartani. Nem régen egy estélyt adott házában, mely 27 ezer forintba került, mivel nem volt képes e költségeket kiegyenlíteni, a különféle hitelezők beperelték s exekálni akarták. Tehets barátai azonban megmentették e végtől az utolsó pillanatban. Ugyanez estélyre invitált ő egy fűnnepelt bécsi énekesnőt, utóbbi azon okból refusálta a meghívást, mert e pillanatban nem teheti meg a költségeket, melyeket toilettére kellene fordítani, ha az estélyen megakarna jelenlenni. Mackart magára vállalta e költségeket s a különféle szabók, liferansok praesentáltak aztán neki számlákat, melyek körül-belül három ezer forintba rúgtak. Ily módon nem is lehet csudálkozni, ha egy estély belekerül 27 ezer forintba.

— **A dévai** realiskola tanárai közelebből felolvasási és zeneestélyt szándékoznak rendezni a physikai és chemiai gyűjtemények gyarapítása céljából. Közreműködésüket szívesek voltak megígérni a Lázár nővérek, Olariuné urasszony, Réthi Lajos tanfelügyelő. Dr. Hankó Vilmos tanár vegytani mutatóványokkal egybekötött előadást tart, König Pál felolvas és Csonka Lajos tanár végül a telephont mutatja be.

— **A dévai** realiskola növendékeit, dr. Hankó Vilmos e tanév kezdetétől a stenographiában odáig vezette, hogy már gyorsírói körk is alkottak s e hasznos tantárgyan önálló gyakorlati lettek képesítve. Nevezett tanár egészen ingyen teljesítvén a tanítást: valóban nagy hála kötelezheti buzgósságával az illető tanulókat, kik majd a gyakorlati életben fogják ebbeli ismeretük értéket felismerni.

— **A dévai** realiskola segélyző-egyletének főtisztelőndó és méltóságos Nagy Péter erd. ev. ref. püspök és kir. tanácsos ur szívesen vála 10 frtot küldeni. Midőn ez összeg rendeltetése helyére jutását szerencsés volnék nyugtatni, egyszerűen bátoroságot veszek magamnak fű püspök urnak valódi hazafiu érzületű sugalt nemeskeblű áldozatkészségeért érzett forró hálánkat nyilvánosan is kifejezni. Déván, 1878. márc. 12. Téglás Gábor.

— **Gyilkosság.** Herbert Márton nyug. főhadnagy, mint a Tageblatt írja, Rádor községében (Segesvár mellett) nejt azért, mert nem akart neki pálinkát venni, kardjával keresztülszarta. A nő rögtön meghalt. A tettet a főhadnagy négy tanu jelenlétében hajította végre.

— **Kossuth Lajosnál** járt közelebb egy magyar utazó, ki mint a „Magyar Híradó” írja, nagy hazánkfárlón azon örvendetes hírt hozza, hogy a legjobb egészséges örvend s napjait a virágok és könyvek közt osztja meg. Irászatlanál sokat ül. Takarékosan él, mert a körülmények úgy pa-

rancsolják, hanem még se tudja megtagadni magát jó szíve, mikor egy-egy emigrans vetődik Colognoban. A politikáról is nyilatkozott az utazó előtt, s Magyarország mai helyzetéről sötét képet fest. A baza jövedője mély aggodalomba ejti. Mostanában osztották ki Turinba több korona-rendet és a kitüntetésben néhány hazánkia is részesült. A turini hírlapok hangulata osztrák-magyar ellenes; heves cikkekkel firkantának Triest és egyéb olaszrészek visszakapcsolása érdekében.

— **A hírneves** „Kisbér” ura, Baltazzi, a bécsi hivatalos lap jelentése szerint gondnokság alá helyeztetett. Ennek okát egy sportsman egy-két korty viznek tulajdonítja és a bécsi „Deutsche Zig.” ekkép adja elő: „Tudvalevő, hogy Baltazzi hírnevét s egykori vagyonát „Kisbér”-nek köszönhetette. A nemes állat Londonban kivívta a Derbyt és Párisban a nagy díjat s gazdájának azontul is nyert fogadásokkal óriási jövedelmet hajtott. A harmadik gye, a melyen Kisbér megpróbálkozott, a liverpooli volt. Világos, hogy oly lónak ily sikerek után az angol vidéki városban nem volt mit tartani a versengőktől. Ennek következtén e futó ló győzelme roppant nagy fogadások történtek, a melyeken Baltazzi is nagyon érdekelt volt. Tény az, hogy az istállóban ezerféle fogást ismernek, mely valamely lónak győzősségét növelheti vagy csökkentheti, s hogy kivált a futató lóval való elbánás mélyreható tudomány, melyet még a legőregebb jockey sem tanult ki. A legelső s legegyszerűbb szabály a ló erősbítésére, hogy a futás előtt nem itatják. Minde csöpp viz, melyet kap, úgy boszulja meg magát, mintha súlyát ugyananyit föntal fokozták volna. Bármily hibetetlennek is tessék, hogy ilyen becses lóra nem ügyeltek föl eléggé, ténynek mondják, hogy a liverpooli futtatás előtt „Kisbér” istállója ment s fölkerde a jockeyt, hozná el elfejezett kabátját. A jockeynek néhány percznyi távolléte elég volt arra, hogy „Kisbér” néhány korty vízhez jusson. Következése nem maradt el. A részesek amúlsára London s Páris győzedelmest egy harmadrendű ló a díjtól elűtötte. A verseny elveszett, Baltazzi tönkre ment. E néhány csöpp viz volt tehát oka, hogy egy egész nagy vagyon elzűllt.”

— **A londoni Hydeparkban** vasárnap ismét nagy tüntetések voltak. A békepárt népgyűlést hívott egybe és össze is jött vagy 30—40,000 ember, de ezek közt csak vagy 500 békepárti volt. Az utóbbiak mindazonáltal nem akartak tágitani úgy, hogy nagy verekezés támadt; egyeseket a földretáritettek és tapostak rajtak, másoknak bevették a fejét, némelyektől elkapták az esernyőket és kalapjaikat és ezeket ide-oda hajgálták, sőt — mint a Times írja — egy dögölt maeskát is dobáltak jó darab ideig a legsűrűbb csoportok közé. A békepártiaknak menekülnök kellett. Teck hget, ki a parkban sétált, Suvaloff grófnak néztek és leverték fejéről a kalapját. Egy csapat Gladstone lakása elé vonult, ki épen nejevel a templomba akart menni; püsségéssel és pereattal fogadták; egy szomszédháza kellett menekülnie, a honnét négy lovasrendő fedezete alatt mehetett csak el. Más tömegek Beaconsfield és Musurus pasa lakásai előtt tüntettek oroszellenes érzelmeikkel.

— **A commune** Párisban lapot indított ily cím alatt: „Commune Affranchie, Journal du Travail.” A lap, melynek szerkesztője Pyat Felix, élén Garibaldinak a következő levelet közli: „Kedves Pyat! A világdemokratia legnemesebb bajnokát bírja önben. A népek családjának harcosza büszke vagyok önköz tartozni s szeretetemet a nagy párisi népek szentelni, melyet képviselni nekünk van szerencsénk. Garibaldi, a lap megjegyzí erre, oldalvágással Gambettára: „Egy republikanus lapnak többet ér ez, mint Viktor Emanuel kézzorítása.”

— **Szerelmi** dráma Velenczében. A mult hónap végén egy ur és egy urnő érkezett Velenczére s a „Sandwirth” szállodába. Több mintegy hétig laktak aztán ott. Nyolcz nap előtt történt: a férfi kora reggel csendesen elhagyta szobáját s miután annak ajtaját bezárta volna, a takarító-cselédnek meghagyta, hogy „A nóm — ugymond — délig akar ma aludni; ne kopogtassanak tehát nehogy nyugalmában zavarják.” Este felő azonban a vendéglő tulajdonosa váratlanul levelet kap valamelyik kórház egyik szolgálja által hozva, a melyben Seeborn, kinek a férfi be volt jegyezve, arra kéri a vendéglőt, hogy „ha neje még nem halt volna meg: hozassa a kórházba, hol legalább együtt hagyják el a világot.” A vendéglős rögtön a szobába sietett, s az utazó-pár által lakott szobában a fiatal nőt borzasztó vértócsában fekvő, életjel nélkül találta az ágyon, mellének balján egyetlen tátongó sebbel ugyan, melyből azonban annyi vér folyt, hogy az ágyneműn, madráczon keresztül a padozatra is alácsurgott s a nő teste, rubája és az egész ágy a szűk szoros értelmében vérről volt felitatva. — Seeborn pedig a vendéglőt elhagyva, szintén válni akart az élettől, egy gondolára kapva, rövid idő múlván két szűrt intézett törével maga ellen s bevette magát a tenger hullámai közé, a gondolás azonban hirtelen utána kapott s megmentette a szerencsétlent és gyors segélyt nyerve a kórházba szállított. Innen irta Seeborn a fentebbi levelet a szállodába. A törvényszéki vizsgálatot rögtön megjeztették. Nehéz játékot űzött a természet a száznál.

mas teremtményekkel, mert a nő súlyos sebe dacára is szinte életben maradt s javulni kezd. Neve Svoboda Hedvig, kiejtése után itéle bécsi születésű. — A férfi nem volt férje, hanem kedvose; együtt határozottak azonban el az öngyilkosságot, s a nő saját kezével döfte a tört keblébe, de mert sebe nem lett halálos, Seeborn folytatta és ütötte, kedvesét karjai közé ölelve, a gyilkot mélyebbre. Az asztalókban egy levelet hagytak hátra a fogadóshoz, melyben bocsánatát kéri a lépések által okozott kellemetlenségeket. Más versio szerint egy Trencler nevű egyén gyilkolta volna meg a nőt. Tudni nem lehet a valót. A törvényszék most éjjel-nappal foglalkozik e szörnyű dráma részleteinek felderítésével.

Vári Antal legújabb drámai költeménye.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet Kolozsvárt, szombat, mártius 16-án 1878. 159-ik szám.

NAGYNÉ jutalomjátékával:

MÓZES

a J e h o v a k ö v e t e.

Drámai közemény 5 felv. Irta: Vári Antal. Kezdeté ponthoz 7 órakor.

A „KELET” magán táviratai.

Feladatott Budapestben márc. 15 10 ó. 45 p. d. e. Érkezett Kolozsvára márc. 15. 11 ó. 5 p. d. e.

Gr. Andrássy a magyar delegáció tegnapi értekezletén tiltakozott az ellen, mintha a hitel csak az egész hadsereg mozgósítására lenne fordítható. Ennek folytán az ellenzék Falk javaslatának indoklását megtagadja a vitában s a plénum előtt minden ellenzéki szónok beszél, Bonesina pedig a horvát delegatus Boszniának Horvátországhoz leendő annectálása mellett emel szót.

Az osztrák delegatio határozati javaslata a béke fenntartásának hangsúlyozásával ajánlja a hitelt.

Bulgária ellen monarchiáknak nyomós kifogásai vannak, de Pétervárt nem bíznak azoknak a congressuson való kiegyenlíthetetésében.

A congressust, mint elnök Bismarck nyitja meg, azután Bülow elnököl. A hesseni nagyszerű Bécében létét a czár missiójával hozzák összefüggésbe.

Távirati tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről március 14.

Gabona	F a j	Ára 100 kg.	
		tól	ig
		frt	kr
Buza	bánsági tisztavidéki	10 70	—
	pestvidéki	11 20	—
	fehőrmegyei	10 05	—
	bácskai	11 55	—
Rozs	magyar	7 60	7 80
Árpa	takarmány	7 50	7 75
	malátá	8 25	10 20
Zab	magyar	6 60	6 80
Tengeri	bánsági	7 40	7 45
	másnemű	7 45	7 50
Repce	káposzta	7 25	—
	bánsági	7 25	—
Köles	magyar	7	7 25
Szórály (Usance)	buza	tavasra szállítandó	10 40 10 50
	Szept.—Októ szállítandó	10 80 10 82	
	tavasra szállítandó	7 32 7 25	
	Májusra—junira szállit.	7 25 7 30	
	káposzta Aug. Szept. szál.	7 22 7 27	
	bánsági Jul. Aug. szállit.	—	—
(ny.) zesz	100 liter százalékként.	32 3/4	32 1/4

Érték- és váltófolyam.

1878. március 14.

Magyar aranyjárdék	89.30.
„ kinostári utalv.	1 kibocsát . 118.50.
„ keleti-vasut elsőbség 2	111.—
„ Állami kötvény 1876 év	74.50.
„ vasuti kölcsön	66.50.
„ földterhermentesítési kötvény	98.50.
temesi	78.25.
erdélyi	77.50.
horv. slavon	75.25.
magy. szőlődezmá váltás	84.50.
Osztr. egységes államadósság papírban	80.80.
„ ezüstben	62.65.
„ aranyjárdék	66.60.
1860. államsorsjegy	74.35.
Osztr. nemzeti bank részvény	111.40.
„ hitelrészvény	7.98.
magyar. hitelbank	230.80.
Ezüst	2.21.
Os. k. arany	105.50.
Napoleon'd'or	5.60.
Német birod. mark	9.51.
London	58.60.
	119.10.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Békésy Károly.

Pályázat.

A Kolozsvári királyi kataszteri kerületben, a naszói járási királyi becső biztosi állomás üresedésbe jövén, ezen ideiglenes természetű állomás betöltésére, melyvel évi 1000 forint fizetés, 200 forint lakpénz, 400 forint napdíj, 400 forint fuvarozási költség, s végre 12 forint irodai általános járandóságok vannak összekötve, ezennel pályázati nyitattik.

Pályázni kívánók felszólítattik, hogy sajátkezűleg irt és kellőleg felszerelt, szabályszerűleg bélyegzett folyamodványukat, életkoruk, testi egészségük, végzett tanulmányaik, nevezetesen: gyakorlati mező-gazdasági képzettségük, azon vidék mező-gazdasági viszonyainak ismeretét, úgy a magyar, német és román nyelveknek beszéd és írásban teljes tudását, eddigi foglalkozás vagy szolgálatuk megjelölésével, feddhetetlen jellemük igazolásával, **jelen pályázati hirdetmény keltétől számított három hét alatt** és pedig a jelenleg és közhívatásban lévők, saját hivatali főnökhöz, különben pedig azon törvényhatóság főispánjához, a melynek területén laknak, nyújtásák be.

A királyi kataszteri kerület Igazgatóságától, Kolozsvárrt 1878. mártius 12-dikén.

Bgysz. 232. — 1878.

(99)

(3—3)

Hirdetmény.

Csikmegyében a csikszereclai járás ürességben lévő orvosi állomásnak elnyerésére, melyel 400 ft. évi fizetés és 100 ft. utiátalány élvezet van egybekapcsolva, ezennel pályázati nyitattik.

Felhívattak pályázni öhajtott, hogy ebbéli felszerelt folyamodványukat, a megye főispánjához

folyó hó 20-ig bezárólag,

annál bizonyosabban küldjék meg, mert az ezen záros határrnapon túl érkezett folyamodványok egyszerűen vissza fognak utasítani.

Cs.-Somlyón, 1878. mártius 8-kán.

LÁZAR, alispán.

SÁRGA KRISTÓF

fehéremű és vaszon raktára Kolozsvárrt, bel-középutca (kisegítő alatt.)

Van szerencsém tisztelttel tudatni n. érd. vevőimmel, hogy raktáromat mely több idő óta fennáll, egész ujjan rendeztem és n. érd. vevőim előnyére áruimat tetemesen bővítettem, s legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-íngék, chiffon, creton és madepolán szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 ft 50 krig.

Férfi színes-íngék, angol oxford, creton és madepolán szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 80 krtól, 2 ft 60-ig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobban len és pamut vászonból 70 krtól, 2 ft 50-ig.

Férfi legujabb gallérok és kiegészítők 4 réti legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 15 ftig.

Valódi len fehérzsebkendők 6 darab egy kötegben 1 ft 50 krtól 7 ftig.

Legujabb szerkesztű esőernyők 1 ft 60-tól 15 ftig.

Férfi és színes harisnyák, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól 1 ft 50-ig.

Legujabb nyakkendők, kesztyűk, nadrágtartók, harisnya kötések, órásinorok sat. legutányosabb árban.

Női ingek len és pamut vászonból, sima, himzett vagy redős, 1 ftől, 5 ftig.

Női háló relik 1 ftől 5 ftig, főkötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 ftig.

Mindenféle len és pamut vászon,

fehér és színes asztalnemű,

szín-tartó

creton, oxford és madepolán

színes ingszövetek

1000 különböző mintára 24 krtól 52 krig.

100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolán fehér ingszövetek 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

Sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 ftig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czernák, ujjon szülőttek részére főkötők, relik és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehéreműek pontos elkészítését; kintű szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papír szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálatom, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legjobb törekvésem n. é. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgája:

Sárga Kristóf.

(3—12)

4 goldene Ehrendiplome.
4 Medaillen.
Liebig
Company Fleisch-Extract
aus FRAY-BENTOS (Südamerika).

Nur ácht

wenn die Etiquette eines jeden Topfes
beobachtenden Namenszug in blauer Farbe trägt.

S. Liebig

Kapható **CSIKI IMRE** fűszerkereskedésében

Kolozsvárrt.

Épen most jelent meg s kapható
Stein János könyvkereskedésében:

A felvidék.

Politikai tanulmány.

Irta **GRÜNWALD BÉLA.**

Ára 1 ft.

Gazdasági trágysáime vagy is a trágázás alapelvei.

A magyar gazdaközönség számára.

Irta dr. Nyáry Ferencz. Ára 50 kr.

A gazda, kertész és erdész leghasznosabb barátai az állatok között.

Írták

SPORZON PÁL és

ÉBNER SÁNDOR, gazdatiszt.

Ára 50 kr.

A párbaj szabályai,

melyeket gyakorlatból merítve összeszedett Chappon Lajos.

Magyar és német nyelven együtt. Ára 1 ft 50 kr.

Theoretisch — praktische Anleitung zur **FECHT-KUNST,**

von Louis Chappon. Mit 80 lithografierten Tafeln.

Ára 2 ft.

A kereszténység első százada Magyarországon.

Irta Horváth Mihály. Csinosan fűzve 4 ft.

A gyámsági és gondnoksági ügyek kézikönyve.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire

35 irománypéldával.

Irta Knorr Alajos. Ára 3 ft.

Alkotmány vagy absolutismus?

Irta Egy a sok közül. Ára 30 kr.

Az önkormányzat és pénzügye.

Hegedűs Sándortól. Ára 1 ft 50 kr.

Darwin és a nyelvtudomány.

Irta Schleicher Ágost.

Fordította Edelspacher Antal. Ára 50 kr.

A nyelvtudomány eredményei.

Irta Müller Miksa.

Szerző jóváhagyásával fordította Edelspacher Antal.

Ára 50 kr.

A kisebb polgári peres ügyekbeni eljárás,

a törvény eredeti szövegével, magyarázattal és irománypéldákkal ellátva

Kassay Adolf. Ára 1 ft.

A nyelvészet és a természettudományok.

Irta Schleicher Ágost.

Fordította Edelspacher Antal. Ára 30 kr.

Zur Frage der Siebenbürger Sachsen.

Flugblatt des Deutschen Vereins in Wien.

Ára 39 kr.

Az 1877-dik

évi törvények gyűjteménye.

Nyolcozadrétű hivatalos kiadás.

Egész vászonkötésben. Ára 1 ft 60 kr.

Zsebkiadás egész vászonkötésben. Ára 1 ft 60 kr.

Oroszország keleti törekvései.

Történelmi vázlat.

Irta Kállay Béni. Csinosan fűzve 1 ft 20 kr.

Servét Mihály jellemrajza.

Irta Tollin Henrik.

Fordította, előszóval ellátta s jegyzetekkel kísérté Simén Domokos.

Ára 50 kr.

A gyámsági és gondnoksági ügyek

azoknak kezelése és azok körüli eljárás

irománypéldákkal.

Az 1877-dik évi 20-dik törvényzikk szerint, egészen újonnan

átdolgozott **negyedik kiadás.**

Gyámhatóságok, bíróságok, ügyvédek, tisztviselők, községi jegyzők,

községi köz- és magánygámok és gondnokok számára.

Irta Kassay Adolf. Ára 1 ft 20 kr.

Handbuch der alten Geographie.

aus den Quellen bearbeitet von Albert Forbiger.

Zweite ausgabe.

I. Band. Historische. Einleitung, mathematische und physische geographie.

II. Band. Asia und Africa.

III. Band. Europa.

A három kötetnek ára 48 ft 75 kr.

Magánjogi kodifikácionk, hajdan és most.

Irta dr. Herczegh Mihály. Ára 50 kr.

Das Jahr 1877.

Inhalt: Politische, ausgewählte Biographien. Vor hundert Jahren.

Todtenliste des Jahres 1877.

A névtelen vár.

Regény három kötetben.

Irta JÓKAI MÓR.

Ára 5 ft

Die Gartenlaube 1878.

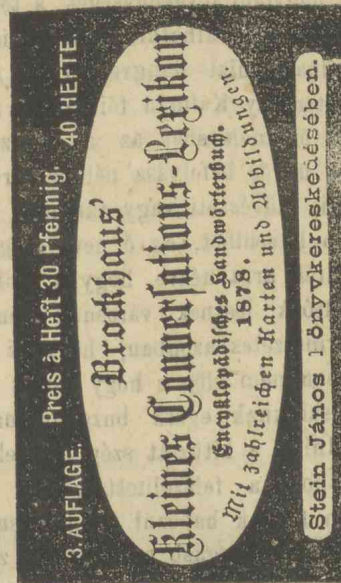
Illustrirtes Familienblatt.

Ez általánosan ismert jeles szépirodalmi képes folyóiratnak első füzeté

1878-ra megjelent. Ára 32 kr.

Előfizetési ára egész évre 4 ft 50 kr.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárrt.

Meyers Hand-Lexikon

Zweite Auflage

gibt in einem Band Auskunft über jeden Gegenstand der menschlichen Kenntnis und auf jede Frage nach einem Namen, Begriff, Fremdwort, Ereignis, Datum, einer Zahl oder Thatsache augenblicklichen Bescheid. Auf ca. 2000 kleinen Oldenstein über 60,000 Artikel, mit vielen Karten, Tafeln und Beilagen. 24 Lieferungen à 50 Pfennig.

Bibliographisches Institut in Leipzig.

Az I. füzet kapható:

Stein János

könyvkereskedésében

Kolozsvárrt.

Ára 32 kr.

A folytatása pontos kézbesítéséről

gondoskodva van.

(95)

(3—3)

Hirdetés.

Kolozsvárrt az „EUROPA” szálloda csinosan berendezett éttermei és nyári mulató helye, idei Sz.-György naptól kezdve egy, vagy több évre haszonbérbe kiadandó. Értekezhetni Orbán Józsefnél Kolozsvárrt.

(45)

(4—*)

Indiai szivarkák.

Párisi gyógyszerész Grimaud és társának Canabis indica-ból (indiai kender) készült szivarkáit, melyeket párisi orvosok nehéz lélegzés, hurut, rekedtség, mellszorogás, hangtalanság és arcidegfájdalom ellen csaknem csatlaltatnak nyilváníttak, mostanig még semmiféle gyógyszer sem érte el.

(103)

(2—*)

CSIKI TESTVÉREK

KOLOZSVÁRTT.

Kedves kötelességünknek tartjuk a n. érd. közönség figyelmét, egy hazánkban egészen ismeretlen kávéra föl hívni.

Ez az ugynevezett:

BOURBON-KÁVÉ

— elnevezését a hason nevű BOURBON szigettől (az indiai Oceán) veszi, — mely nem csak különös finom zamatossága által mulja felül az eddig ismert kávéfajokat, hanem főleg kiváló olcosósága miatt is figyelmet érdemel.

CSIKI TESTVÉREK

KOLOZSVÁRTT.

A Sétatérrel átellenben

egy nyaraló öt szobával, konyha, kamara, pin-cze, kert és szőlővel bérbe adandó. Értekezhetni Balás Károlylyal kül-monostorutca.

(102)

(2—3)

LUHI MARGIT-FORRÁS

Orvosi tekintélyeink ezen ásványvizet részint még eddig sehol elő nem fordult alkatrészeinél, részint ezek szerencsés összetételénél fogva, kiváló hatásúnak ismerték el, főleg mert gyengébb szabad szénsavtartalom-ban, de gazdagabb félíg kötött szénsavban, valamennyi eddig ismert szik-élelos ásványvizeknél, s míg a szabad szénsav csekélyebb jelenléte meg-őrvi a beteget a káros sőt veszedelmes izgatástól, addig a félíg kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatást alkatrészeknek, a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol a Seltersi, Gleichen-bergi, Giesshübli, Radeini, Vichyi sat. hasonló szabad szénsav-tartalom-ban gazdagabb ásványvizek, tudóvéréseknél nem alkalmazhatók, a „Margit” forrás-víz a legjótékonyabb hatás mellett folyvást használható. — Ezen állításokat orvosi tekintélyek bizonylati igazolják, melyek bár kinek kívánságára készséggel megküldetnek. A Luhi „Margit” forrás-víz nagy sikerrel alkalmazatik mindennemű tudó-, légzőszervi, gyomor-, bél- s Lythium tartalmánál fogva húgykőveshólyag bántalmak-nál.

(79)

(3—6)

Borral használva a legerősebb és legkellemesebb ital. — Természetes tulajdon-sága, hogy az üvegekben üledéket csinal.

Szállítási fő-telep:

Dr. KARLOVSKY utódánál Luhi forrás, Munkács mellett.